

SLOVENSKI NAROD.

Izkušnja vsak dan popoldne, izkušnja nedelje in praznika.
 Inzerat: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, nad to višino vsi oglašaji 1 m/m x 54 m/m 1 K 50 v. Uradni razglašaji in poslana ter notice isti prostor po 2 K, ženitne ponudbe in poroke pavšalno 80 K. — Pri naročilih nad 10 objav popust.

Vprašanjem glede inzeratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravištevno „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, pritrilčno. — Telefon št. 90.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

V Jugoslaviji:		V inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 180—	celoletno	K 240—
polletno	90—	polletno	120—
3 mesečno	45—	3 mesečno	60—
1	15—	1	20—

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici. Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje. Telefon št. 34.

Dopise sprejema se podpisano in zadoščeno frankovano.

Rekopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 1 krono.

Poštnina plačana v gotovini.

Dr. O. Pirkmaler:

Napravimo red v našem gospodarstvu!

II.

Cena kruhu je oni regulator, ki je merodajen za vse mezde, za vse druge cene. Če hočemo vsaj za silo zastaviti pot draginji, moramo urediti najprej naše krušno vprašanje; če-le potem bo ustavljen usodepolni circulus vitiosus, ki začenja v prvem taktu z visoko ceno kruha ter se v sledečih nadaljuje s štrajkom rudarjev in industrijskih delavcev, z obupnimi klici stalnih nameščencev, s povišanjem mezd in plač, istočasno pa tudi s ceno premoga ter vseh industrijskih izdelkov, z zvišanjem davkov itd., dokler se krog ne začneja zopet znova.

Ker je kruh naša glavna hrana, bi prišla v vsako gospodinjstvo že neka stabilizirana bilanca, ako bi se le izdatki za moko in kruh spravili na gotovo stalno točko, ker smemo potem upravičeno upati, da postanejo vsled stalne krušne cene tudi cene izdelkov kolikor koli stalnejše. Zato moramo pri ureditvi prehrane v prvi vrsti stremeti za tem, da se zagotovi moka po enotni stalni ceni, ki bodi podlaga za regulacijo mezd in plač. S tem ne mislim, da se morajo slednje zopet zvišati; mogoče je namreč celo nasprotno, če zagotavimo življenjske potrebe po nižji ceni. V prosti trgovini je stabilizirana cena nemogoča; ureditev tega vprašanja je možna le s centralnim oziroma monopolnim nakupom žita po državi ali njenih organizacijah. Ker sem že prej poudarjal narodno-gospodarsko važnost proste trgovine, slednji vendar ne bi odrekal vsake pravice pri sodelovanju v naši preskrbi in zlasti ne v naši mednarodni trgovini. Kakor je to za naše sedanje razmere najbolj priporočljivo, se bo morala najti neka srednja pot za prihodnjo dobo. To srednjo pot si mislim tako, da bi imela država predvsem pravico si zagotoviti potrebne količine zrnja za preskrbo vseh onih slojev, ki so navezani glede preživljanja na lastni zaslužek in katerih življenjski obstanek ni zasiguran že po obsegu premoženja ali produktivne zemlje. Zato bo treba ločiti prebivalstvo v dve kategoriji; dognati in popisati omenjene sloje, za katere mora nabaviti zrnje ali moko država sama, priložno preskrbovati premožne pa

naj bi imela prosta trgovina. K vsem tem pa je seveda glavno, da aparat državne preskrbe popolnoma sigurno in zanesljivo funkcionira, ker je s tem storjena prosti trgovini najobčutljivejša konkurenca. Uverjen sem namreč, da so se cene blaga v zadnjih dneh zvišale vsled tega tako skokoma, ker smo že popolnoma obupali ter začeli v tem obupu pravcato dirko za raznimi potrebščinami, češ, kakor vse kaže bodo zmanjkale ali bodo vsaki dan dražje. Na ta način je postalo povpraševanje po blagu v teh dneh tako veliko, da se je seveda cena regulirala po starem trgovinskem načelu, po relaciji med ponudbo in povpraševanjem. Če bo državno oskrbljen uporabnik lahko računel s tem, da mu je mesečna količina moke v vsakem času zagotovljena, bo ponehalo nepotrebno kupičenje; tedaj se bodo tudi naši dovozi lahko sorazmerno razdelili po faktični potrebi in ne kakor danes po slučajno vladajoči maniji kupičenja in spekulativne svrhe. Če predlagam tudi uvedbo kart za moko za državno oskrbljene uporabnike, ne mislim pri tem na one ominozne avstrijske krušne karte, ki so določevale dnevno porabno količino v gramih — izračunano seveda samo za stradalne umetnike — temveč imam v mislih le enostaven način kontrole in priporoček pravične razdelitve, ki naj izključuje zlorabo v nedopustne namene.

Priznati moram, da je tudi naša vlada že uvidela, da je rešitev naše prehrane mogoča le na gorilomene način. Zato je sklenila za srednje in revne sloje pocieniti moko ter tako zagotoviti vsaj kruh po stalni ceni. Vendar nas je pri tem prehitel čas, ki je medtem zopet več ko podvoji ceno moki tako, da se je država upravičena ustrašila ozornih izdatkov za akcijo, ki bi jo lahko dovedla do finančne nevarnosti. Zato je začela krčiti nabore številno upravičencev, potem določeno količino moke, dokler se ni spomnila, da še slioh niti zrnja za to pocenje moko nima in torej ni treba presno računati s to akcijo. To je značilen slučaj, ki jasno osvetljuje našo desorganizacijo prehrane in še posebno, da beži čas in s časom cene hitreje, kakor se moremo mi zave-

dati učinkov te naglice. Ta poskus izboljšanja naše prehrane pa je tudi že dokaz, da vlada ne more in ne sme veljati za istovrednega konkurenta trdnj in zavodov, ki zasledujejo edino lastne interese, temveč, da ji gre pri preskrbovanju onih slojev za katere se mora iz javnih interesov pohrižati, predprava, ki

dopušča tudi izredna sredstva v dosegu prevažnega cilja. Tako pridem do vprašanja, kako si naj država zagotovi po primerni ceni krušno zrnje za preskrbo prebivalstva. Ako nas statistika ne vara preveč, mislim, da v naši agrarni državi ni težko najti pravega pota.

Kje je korupcija?

V Zagrebu, 31. marca.

„Riječ SHS.“ priložuje ta-le članek.

Listi parlamentarne zajednice, t. j. sedanje vlade, so v zadnjem času pčsljati v svet vesti, da je nunster za trgovino in obrt Stoj. Ribarac podal ostavko samo z enega razloga, da lažje razkrije korupcijske afere prejšnje demokratske - socialistične vlade. Stvar pa ni tako enostavna. Kakor se je pokazalo, ni vse zlato, kar se svetli, in ni vse resnično, kar za-trjujejo vladajoči gospodje sedanje vlade v Beogradu. Stojan Ribarac ni podal svoje demisije iz lastne volje, marveč je zahtevala njegov odstop krona, ker je ona korupcija, katero bi moral po poročilih vladnih ofi-cialnih organov odkriti, pognala tako hujno klasie, da je presegalo že vse meje. Ribarčeva ostavka je bila sprejeta in je bil na njegovo mesto imenovan dr. Momčilo Ninčič, bivši minister financ, in sedanji pravosodni minister. Če bo živela sedanja vlada dlje časa, postane to imenovanje definitivno, to pa iz enostavnega vzroka, ker si je v kratkem času ministrom g. Stojana Ribarca v izvoznih zadevah »prigospodarila« tako premoženje, da je kupila tiskarno in da prične v kratkem zopet izdati svoje glasilo »Zastava«, ki je morala prenehati izhajati, ker ni imela dovolj kapitala za seboj. V slučaju, da ostane dr. Ninčič na mestu mi-nistra trgovine in obrti, bi prepuštila sedanja vlada Ribarčevi grupi mesto pravosodnega ministra, katerega bi zasedel Ljuba Jezdič, pisar Ribarčev. Da gre pri tem radikalcem samo za to, da postavijo na tako »do-bičkanosno« mesto, kakor se je mi-nistrstvo trgovine in obrti pokazalo pod ministrom Ribarca, svojega zaupnika, je samo ob sebi umljivo.

Minister trgovine in obrti Stojan Ribarac je očital bivši demokratsko-socialistični vladi »nečuvane škandale z izvoznimi zadevami« a doslej se je o njegovih »senzacionalnih« raz-kritih bore malo slišalo. Medtem pa

ko je kričal o škandalih, ki jih je za-grešila prejšnja vlada, je poveril po-sebnemu odboru, obstoječem iz sa-mih njegovih pristašev, vso našo iz-vozno trgovino »Delalo« se je kar na debelo. Pristaši njegove stranci-ce so dobili izvoznice, kolikor se jim je ljubilo, tako, da so se z izvozom pričeli baviti ljudje, ki nikdar niso bili izvozniki in v trgovini slioh. Tu di pristaši drugih strank, osobito ve-rižniki in »trgovci« so dobili izvo-znice, a so jih morali drago plačevati. Zanimivo pri vsem tem je zlasti dej-sstvo, da so dobile dovoljenje za iz-voz celo tvrdke iz Avstrije, n. pr. za jajca, medtem, ko poštene domoče tvrdke niso mogle dobiti izvoznih dovoljenj.

Po Beogradu se nadalje širi vest, ki meče kaj čudno luč na slovensko klerikalno stranko in njenega načel-nika dr. Korošca. Baje je prišlo v Koroščevi grupi do precel ostrega spora, ker je dobil en del te grupe dovoljenje, da sme izvoziti iz Slo-venije 300 vagonov ršenice in da bi moral dober del dobička, ki bi se pri tem naravnal, iti v voljni sklad slo-venski klerikalne stranke. Drugi del Koroščeve grupe je sedaj ves srdit, ker tudi oni deležen take »podpore« in grozi, da bo izstopil iz Jugoslo-venskega kluba ter se pridružil raje liberalni Ribarčevi grupi. Zanimivo je, da se dovoli izvoz 300 vagonov ršenice iz Slovenije ravno v trenot-ku, ko se mišči v Beogradu pred-sednik slovenske pokrajinske vlade dr. Breic, da intervencira pri central-ni vladi, ker grozi Sloveniji glad.

Včeraj popoldne je zborovalo v Beogradu združenje izvoznikarjev, t. j. trgovcev, ki se bavijo zakonitim notom z izvozom. Navzočih je bilo »lasti« mnogo beogradskih trgovcev. Na zborovanju se je protestiralo pro-ti postopanju sedanje vlade, ki daje izvoznice ljudem, ki nikdar niso bili izvozniki in v trgovci ter bankam, ki se doslej še niso bavile z izvozno trgovino. Naglašalo se je, da se dele izvoznice takim ljudem, ki so brez

vsakih zaslug za našo narodno stvar, medtem ko se večini pravih izvoznikarjev, ki se bavijo samo s tem po-slom in ki so stali na braniku domo-vine od leta 1912 pa do danes, ne da izvoznih dovoljenj. Zahtevalo se je od ministrskega predsednika, da pre-pove izvoz jajc na izvoznice, ki jih je izdal minister za trgovino Ribarac in da morajo biti vse izvoznice, ki se bodo odslej še izdale, predlo-žene združenju izvoznikarjev odno-sno, da se dovoli trem delegatom združenja kontrola nad izvoznici in v ministrstvu trgovine. Mesto izvoz-nic naj se dovoli svoboden izvoz jajc za vsakogar, ker je baje v naši kra-jevini dovolj jajc na razpolago.

Današnja »Politika« prinaša pod naslovom »Sirotske pare« čedna razkritja o koruptnih aferah v radi-kalnih vrstah. Osrednji odbor narod-nih predstavnikov, ki je imel nalogo, da se bavi s to afero in da preišče, kam je izginil denar, ki je bil nabran med vojno za srbske sirote in voja-štvo v inozemstvu, je po večmeseč-nem preiskavanju prišel do zaključ-ka, da je cela zadeva tako umazana, da jo je treba predati glavni kontro-li, ki naj proti krivcem zakonitim po-tom postopa. V aktih, ki so se oddali glavni kontroli, je težko kompromitirana večina članov radikalne stran-ke, med drugimi: Ljuba Jovanović, notranji minister v letih 1915, 1916; Nikola Pašić, soproga dr. Vesnić, soproga generala Damjana Popovi-ća, komite srbskih žena v Parizu in Nizzi, srbski rdeči križ v Parizu in Ženevi itd. itd. — Kakor znano, se je iz strahu pred izidom preiskave pred meseci zastrupila v Sarajevu članica komiteja srbskih žena gđe. Mara Karan, a pred smrtjo je še od-dala obširen material v tej umazani aferi, pri čemur je bilo kompromiti-ranih mnogo odličnih oseb, zlasti so-prog radikalnih voditeljev. Takrat se je po smrti te članice komiteja srbs-kih žena skušalo celo zadevo potla-čiti, a sedaj bo predložen ves obši-ren material javnosti.

Toliko za enkrat o korupcijskih aferah sedanje vlade, ki kriči in kri-či, da so se godili pod demokratsko-socialistično vlado »nezaslišani škan-dali« a kakor se vidi, ima sedanja vlada toliko masla na glavi, da bi bilo boljše, če bi ne hodila na solnce.

Pristopajte k „Jugo-slovenski Matici“!

Fran Govekar:

Soltanje.

(Dalej.)

»Tudi vi ne smete ničesar povedati! Pre-vajajte dunajske laži dalje ... delajte se mir-nega, polnega zaupanja v končno zmago ... dovolj je, da vemo resnico nekateri. Se pre-zgodaj se razve nesreča ... Poslušajte dalje! Ze tekoma januarja letos je ujel 25.000 Avstrij-cov ter zaplenil 25 avstrijskih praporov in nad 100 topov. Tako nam je pobil in vzel Buona-parte doslej v Italiji blizu 100.000 mož in ugra-bil par sto topov, a grofu Thugutu še ni dovolj! To je obupno — obupno!«

»Ne, ne, gospod baron, obupati še ne smemo. Nadvojvoda Karel popravi morda še vse in končno bo zmaga vendarle še naša, go-spod baron.«

»Vi upate? Vi še upate?« se je začudil baron, in kakor bi slišal iz Vodnikovih besed odmev lastnega srca, se je nasmešnil. »Da, da, upajmo, upajmo! Tudi Karel je ob Reni doka-zal, da je genijalen in tudi on je mlad, mlad! Tudi o njem poročajo vsi časopisi s spoštova-njem, in karkoli sem čital o Karlu, me je na-vdalo vsaj z rahlo novo nado. Ne, ni velika ta nada, a poslednja je. Če izgine še ona, nam ne ostane nič več. Kakor vihar je letela karosa s Karliom od Rene, preko Tirolske čez Innsbruck in Brixen v Gornjo Italijo. V dveh dneh je dvignil Tirolce, da so zgrabili za orožje ter za-

prli vse pote in prelaze francoski vojski. Kolika agilnost in kolika sugestivna sila je v tem mla-dem junaku! Kakor reke in potoki v morje dero zdaj nove divizije in nove brigade iz vse Avstrije v Furlanijo. To je njegovo delo! V Coneglianu je bil in zdaj se vrača zopet kakor blisk ter dirja preko vse države, da jo pripravi za poslednji boj. Ali zmagamo ali pademo še nižeje?«

»Mi zmagamo, ker Bog je z nami!« je vzkliznil Vodnik. »Gospod baron, videl sem ga in slišal, in v moji duši je govorilo nekaj: Ecce victor! Zato verujem in upam, ker ga ljubim!«

Krepka Vodnikova postava se je dvig-nila izza mize, njegov zdravorodeč, dekliško nežni, mehki in lami polni obraz pa je raz-zaril čuden plamen, ki je prihajal iz srca in prodiral iz njegovih velikih, duhovitih oči.

»Če bi ga bili videli tudi vi, gospod bar-on,« je govoril s plamtčim zanosom, »bi ga morali tudi ljubiti! To je mož, junak, naš an-gel rešitelj! To je čutilo z mano vse ljudstvo ter klicalo, mahalo z rokami in z robcem ter vriskalo: »Vivat! Vivat! Vivat!« Ves trg poln luči, sveč in bakelj — okoli mene pa plamen navdušenja, veselja in zaupanja, švigajoči kakor morje tja do reba. Vsi, vsi smo čutili, mislili in vedeli: »On, on je naš odrešenik!« In kdo, kdo, gospod baron, nam je vsadil v srce to živo vero, če ne sam Bog, ki vse vidi in vse ve? O, verujte, Bog je pravičen in zato bo dal končno zmago nam, ki smo njegovi!«

Z zgovorno besedo idealista, globoko vernega duhovnika in vročega patrijota je do-kazoval Vodnik, da se boja sreča mora, mora obrniti na avstrijsko stran. Devetindeset-letni pesnik je bil optimist, ki je potegnil za »abo tudi starejšega barona Zoisa tem laže, ker sta želela oba iz vsega srca isto: mirno in srečno domovino.

Na stolpu cerkve sv. Jakoba je ura bila dvanajst, ko je stopal Valentin Vodnik naglih in krepkih korakov proti župnišču v Florjan-ski ulici. Le tu in tam je v velikih razdaljah brlela na voglu ulic kaka dremava oljnata svetilka, ki se je dušila v gosti megli. Mesto je bilo zavito v temo in tih mir je kraljeval povsod.

V Vodniku pa je vse gorelo in plamtelo. Prizori, ki jih je zrl na Glavnem trgu in v gle-dališču, so ga opojili in iz lastnega navdušenja mu je vzrasla vera, ki je ni mogla omajati niti Zoisova bojazen.

»Bolan je plemenit moj mecen in blagi mentor, zato je sedaj toli malodušen!« je raz-mišljal. »Prav je, da sem ga predramil iz duho-mornih misli. Odslej pojdem vsak dan k siro-maku!«

Ko je prišel v svojo sobico, je pokleknil na klečalniki, nad katerim je visela starinska slika Matere Božje, darilo barona Žige Zoisa. In je pobožno molil in preden je vstal, je vadihal iz globine srca:

»Daj mu zopet zdravje, preblašena De-vica, saj je tako dober in blag! Češčena si, Marija ...!«

In ko je odmolil, je mirno legel na svojo preprosto ležišče in takoj zaspal ... Bil je mlad, zdrav in tudi zelo utrujen.

V drugem nadstropju hiše na Bregu pa je brlela svetiljka dalje, in zopet in zopet so drsele Zoisove roke v bolestnem drgetu preko nog gori in doli.

»Santa! Santissima!« je ječal baron, škripal z zobmi, pa kiel: »Maledetta, maledetta podagra!«

Ko je v stolpu pri sv. Jakobu zvonilo dnevu, je nadvojvoda Karel že sedel za mizo in pisal. Mladi njegov obraz se je zdel pri svitu voščentih sveč siv in suh, debela spodnja ustnica se mu je povesila in veliki nos se je krivil kakor orlov kljun. To ni bil mladenič v 25. letu, poln življenja, sile in poguma, negot stavec, potr od skrbni, žalosti in obupa.

Truden je naslanjal glavo ob levico in, s sivimi očmi temno, srepo zroč na papir, je po-časi, besedo za besedo premišljeval, pisal z gosjim peresom majhne, drobne črke. Včasih se je zagledal v zemljevidno karto, ki je ležala na mizi, begal z očmi po Furlaniji, Tirolski, Gradiškanski, Goriski in Koroški, meril raz-dalje rek, mest, prelazov in utrd, pa zopet počasi, obstavljaje zapisoval besedo za be-sedo.

Politične vesti.

— **Predsednik parlamenta dr. Pavlovič v avdijenci.** Beograd, 1. aprila. Danes je sprejel prestolonaslednik regent Aleksander v daljši avdijenci predsednika parlamenta dr. Draža Pavloviča, ki ga je informiral o parlamentarni situaciji ter izjavil, da narodno predstavništvo ne sodeluje v sedanjo vladno in da ni pričakovati v tem pogledu spremembe in sporazuma.

— **Pašić v Beogradu.** Beograd, 1. aprila. Včeraj ponoči ob 12. uri je dospel predsednik naše pariške mirovne delegacije Nikola Pašić v Beograd. Na eni strani se zatrjuje, da je prišel Pašić v Beograd samo zato, da dobi in da nekatere informacije o naši zunanji situaciji v jadranskem vprašanju, na drugi strani pa se zatrjuje, da je njegov prihod v zvezi z vladno krizo in s sestavo nove vlade. Doslej še ni znano, kaj je pravi vzrok njegovega prihoda, gotovo pa je, da se niti njemu ne bo posrečilo rešiti perečo sedanjo vladno krizo. — Da ni prispel obenem s Pašićem v Beograd tudi naš zunanji minister dr. Trumbić se komentira s tem, da to dejstvo ni morda v zvezi z rešitvijo jadranskega vprašanja in da je njegova navzočnost v Parizu neobhodno potrebna, marveč se zatrjuje, da igrajo tu glavno vlogo osebni momenti, ker med Pašićem in dr. Trumbićem ne vladajo ravno prijateljski odnosi.

— **Razvoj vladne krize.** Beograd, 1. aprila. V današnji avdijenci predsednika parlamenta dr. Draža Pavloviča, informiral je leta prestolonaslednika regenta o notranjepolitični situaciji ter o eventualni možnosti sestave izvenstrankarske vlade. Takoj po končani avdijenci je imel dr. Pavlovič daljši razgovor z Vladislavom Polićem, katerega se smatra v političnih krogih za enega glavnih oseb Narodnega kluba. V političnih krogih se zatrjuje, da bi prevzel dr. Pavlovič v slučaju, da pride do novih pogajanj med strankami, vlogo posredovalca. Sigurno je, da bodo radikalci dr. Pavloviču kot posredovalcu silno nasprotni. V radikalnih krogih vlada silno ogorčenje, ker je bil sprejet Pavlovič od regenta v avdijenci ter trde, da je Pavlovič napačno informiral regenta o političnem položaju in se vsilil k avdijenci. Radikalci navajajo kot vzrok, zakaj odklanjajo Pavloviča kot posredovalca, dejstvo, da je Pavlovič večji strankar kot sam Svetozar Pribičević. Tem trditvam radikalcev nasproti se mora konstatirati, da dr. Pavlovič nikakor ni zaprosil ali zahteval avdijence, marveč je bil pozvan od regenta v avdijenco. Radikalci so preko glave Stojana Protića izrinili tudi Ribarca od njegovega mesta kot ministra trgovine, samo zato, da so postavili tja dosežanega ministra pravde dr. Momčilo Ninčića ter se na ta način polastili vseh važnejših ministrskih mest. V političnih krogih se zatrjuje, da bo prevzel resort ministrstva pravde član Medakovičeve grupe dr. Dušan Peleš. Množe se nadalje znaki, da pride v kratkem do ostrega in nepremostljivega razkola v vladnem bloku in da bo kaj kmalu konec sedanjega Protičeve vlade. — Značilno je, da predsednik parlamenta dr. Draža Pavlovič po avdijenci ni nikomur dal pojasnila o poteku avdijence.

— **Pašićev predlog za izhod iz krize.** »Balkan« javlja pod naslovom »Politična situacija«: Danes dopoldne bo prestolonaslednik regent sprejel g. Pašića, ki mu bo poročal o zunanjem položaju in vseh vprašanjih, ki so se obravnavala v Parizu. Jutri se bo vršila seja ministrskega sveta, na katero bodo povzani poleg članov vlade tudi zastopniki vseh parlamentarnih klubov. Pri tej priliki bo g. Pašić ustmeno poročal o vseh vprašanjih, ki se tičejo naše države. Nato bo najbrže začel konferirati s posameznimi zastopniki klubov in s predsednikom narodnega predstavništva dr. Pavlovičem. G. Pašić bo podal sporazum s parlamentarno zaednico konkretne predloge za izhod iz tega položaja. LDU.

— **Pašić je utrujen.** »Politika« javlja: Načelnik naše delegacije na mirovni konferenci v Parizu g. Nikola Pašić je včeraj posejil predsednika vlade g. Stojana Protića in mu poročal o poteku zadnjih razgovorov za rešitev jadranskega vprašanja v Parizu in Londonu. Danes bo g. Pašić ponovno konferiral z g. Protićem, nakar se bo vršil kronski svet »Politika« trdi, da glede rešitve reškega vprašanja ne smemo biti preveč optimistični. G. Pašić se čuti še toliko utrujen, da je izjavil proti svojim prijateljem, naj bodo proti njemu po možnosti obzirni. On se ne namerava več vrniti v Pariz, nego ostane nekaj časa v Beogradu, nato

pa pojde na odmor v Dubrovnik. LDU.

— **Koncentracijska ali notranjarska vlada?** »Politika« piše pod naslovom »Notranja situacija«: Predsednik začasnega narodnega predstavništva dr. Draža Pavlovič je obvestil krono o političnem položaju. Predsednik je ugotovil, da je bilo dosedanje delo narodne skupščine brezplodno in je težko računati na uspešno delo, ako se nasprotstva med strankami ne omilijo. Edini izhod iz tega položaja je koncentracijska vlada, ki bi opravila najnujnejše posle in izvedla volitve. Prestolonaslednik regent Aleksander bo zopet pozval tekom tega tedna k sebi načelnike vseh strank. Prihod g. Pašića je očitno vplival na popustljivost strank. Ako propade sedaj tudi ta poizkus, bo ostalo le še, da se osnuje medstrankarska vlada. EDU.

— **Nov šef beogradskega Presbitorja.** Za šefa beogradskega Presbitorja je postavljen dosedajni načelnik ministrstva za ustavotvorno skupščino Dušan Lončarevič, ki je bil svoječasnno odpuščen kot načelnik tega urada.

— **Odlikovani francoski častniki.** Na predlog ministra za vojno in mornarico je prestolonaslednik regent Aleksander odlikoval okoli 100 francoskih častnikov, ki so med vojno sodelovali v borbi za naše osvobodjenje. LDU.

— **Dijaška stavka v Beogradu.** Rektor beogradskega vseučilišča dr. Cvijić in dekan pravniške fakultete sta podrobno poročala ministru za prosveto o neosnovanosti stavke vseučiliškega dijaštva. G. Trifunović je snoči v ministrskem svetu poročal o razmerah na vseučilišču, kakor je bil obveščen po rektorju, in so vsi člani kabineta odobrili rektorjevo postopanje. LDU.

— **Drugi zakon pravoslavnih svečnikov.** Kakor je znano, je pravoslavni duhovnikom dovoljena ženitev. Zabranjeno pa jim je bilo dojeti, da se v drugi oženijo, ako jim prva žena umre. Po vojni je nastal med pravoslavno duhovščino močan pokret za to, da se dovoli tudi druga ženitev. Dne 24. marca je o tem vprašanju razpravljala tudi skupščina pravoslavnih dostojanstvenikov v Srbiji ter je sklenila, da je to vprašanje čim najprej rešiti na korist svečnikov. Skupščina je izbrala vladiko Nikolaja Velimiroviča z nalogom, da se o tem vprašanju sporazume z ostalimi cerkvami in da dela na to, da se čim najprej dovoli vsi pravoslavni duhovščini druga ženitev.

— **Častniško in podčastniško vprašanje.** Včeraj je prestolonaslednik regent Aleksander podpisal ukaz, s katerim je povišanih 45.000 podčastnikov, kaplarov in redovov letnikov 1916, 1917, 1918 in 1919, in to posebno iz operativne vojske. S tem je odpravljeno zastopanje in izvedeno izenačenje.

Ker je v vojni padlo mnogo višjih častnikov, je ministrstvo vojne in mornarice predlagalo ministrskemu svetu, naj se da tudi četnim častnikom prilika da napredujejo v višje stopnje. Ministrski svet je to dovolil in je s tem omogočeno napredovanje vsem častnikom, ki napravijo potrebne izpite. LDU.

— **Razprava proti zagrebškim komunistom se nadaljuje** in je bilo te dni zaslišanih več svedokov, ki pa v bistvu niso izpovedali ničesar posebnega. Zanimivo je bilo samo zaslišanje obtoženca narednika Milana Čopića. Pri Čopiću so stanovali obtoženci Diamantstein Todorović in Walter. Tu so bili tudi aretirani. Z vsemi imenovanimi se je Čopić seznanil v kavarni. Nekoč ga je Diamantstein poslal v Požarsko ulico k nekemu Zabukovščku, kjer je dobil velik zaboj. V tem zaboji so bili boljševiški letaki, ki jih je Diamantstein nato širil po Zagrebu. Polovico teh letakov je Diamantstein skril pod slamnjočo v svoji sobi. Te letake so našli na tem mestu pri hišni preiskavi. Čopić se je izrazil o Diamantsteinu in tovariših zelo neugodno. Rekel je, da je bilo edino njihovo delo to, da so zahajali v gostilne in kavarne, v gledališče in kinematografe. Diamantstein in Walter sta bila vedno pijana kakor svinje. Diamantstein mu je plačal za stanovanje okrog 300—400 kron. Diamantsteinovo trditve, da je Čopić po nalogu Avgusta Cesarja poteval v Ljubljano v svrhu, da tamkaj ukrade odnosan grofa Bobrinskega neke važne spise, je Čopić zavrnil z vso odločnostjo. Izjavil je, da ni bil nikdar v Ljubljani in da grofa Bobrinskega ne pozna, še manj njegovega odposlanca. Diamantstein mu je nekoč rekel: »Sedaj sem pomolzel eno kravo, sedaj bom pomolzel tudi Pribičevića. Ako boš razmetel, lahko tudi nekaj zaslu-

žiš.« Razprava proti boljševikom se nadaljuje in bo te dni končana.

— **Mimo Jaz, se vrne romani.** Reški narodni odbor tavlja po Ricardu Zanelliju obupan manifest, iz kojega povzemamo nekaj značilnih stavkov. Po ugodnih razlogih, v katerih se ugotavlja delstvo, da je prekoračilo D' Annunziojevo lankno podjetje kmalu svoj namen in občutno oškodovalo skupnaronodne interese nadaljuje manifest doslovno. Naj napravi, kdor je k temu poklican, kritično in v narodnem interesu račun in klavno bilanco D' Annunziojeve politike v Reki. Celo mesto ječi pod jarmom absurdnega in smejnega srednjeveškega tlačanstva. Meščani niso več sigurni niti v lastnih svojih bivališčih, v predmestju morajo čuvati kmetje živali v spalnicah. V poslednjih dneh smo dospeli celo do moritev na povelje oblasti. V splošnem vlada neskočna mizerija, ki tlači in ponižuje široke plasti reškega prebivalstva. strtega in obubožanega v štirih vojnih letih in v dveh letih brezposelnosti in denarne devalvacije, medtem ko se vplivni moške pod zaščito oblasti udinjajo korupciji v škodo javnega imetka, ponarejajoč denar v velikem obsegu in pečajoč se z drugimi nesramnimi špekulacijami v škodo cele skupnosti. Italijani! Z izmučenim duhom vam predločujemo danes žalostni in obupni položaj reškega ljudstva in z globoko in trepetajočo bolestjo se obračamo k vam, s tem pozivom v imenu pretežne večine reškega meščanstva, ampak mi smo primorani ravnati tako, ker nam to velela zavest domovini vsekdar vdani Italijanov, čut za našo odgovornost ter najvišji kakor narodni tako reški interesi. Od začetka razvied krasno in velikodušno podjetje se je spremenilo v komedijo, potem v burko in je postalo sedaj, ka-

kor se je dalo pričakovati, sramotna in ponižujoča igra, ki jo ne more več zakriti in utajiti nobeno literarno zasukovanje besed. Vse prebivalstvo zapuščenejega mesta kliče danes na pomoč. Reka prosi svojo mater ako nam je ne morejo dati osvoboditve, daj nam vsaj svobodo in red.« Italija ali smrt pred pol letom. Čez nedolgo pa najbrž Jugoslavija ali smrt, da kulise se majoje naglo. P. P.

— **Jubilej slovaškega lista.** Slovaška »Narodne Noviny«, ki izhajajo v Turčanskem Sv. Martinu, slave letos svojo 50 letnico. Od l. 1861 do 1870 so izhajale v Budimpešti kot »Prestbudinske Vedomosti«. Madžari so list, okrog katerega se je koncentriralo vse narodno življenje Slovačkov, neprestano zasledovali in preganjali. Cesto se je dogodilo, da je bila vsa redakcija v ječi. Do prevrata so izhajale »Narodne Noviny« dvakrat na teden, sedaj pa izhajajo kot dnevnik. Slovaki imajo sedaj 46 listov, med temi 5 dnevnikov, in sicer »Slovensky Dennik« v Bratislavi, »Narodne Noviny« v Turčanskem Sv. Martinu, »Bratislavsky Dennik« v Bratislavi, »Robotnicke Noviny« v Bratislavi in »Slovensky Vychod« v Košicah.

— **Armensko vprašanje.** Reuterjev urad poroča: Vrhovni svet je ponudil zvezi narodov mandat v Armeniji. Mandat obsega armensko državo, kakršna je sedaj z republiko Erivan in sosednjimi turškimi pokrajinami in z dohodom na Crno morje. Cilicija ostane pod francoskim varstvom. Svet zveze narodov bo stvar proučeval na seji po Veliki noči.

— **Samouprava Irske.** Poslanska zbornica je včeraj pri drugem branju sprejela zakon o samoupravi Irske s 348 glasovi proti 94 glasovom.

Telefonska in brzojavna poročila.

WILSON NE BO VEČ KANDIDIRAL?

LDU. Dunaj, 1. aprila. (ČTU.) Kakor poroča »Neue Freie Presse«, demantirajo iz New Yorka, da hoče Wilson tretjič kandidirati za predsednika.

HOOVER BODOČI AMERIŠKI PREZIDENT?

LDU. Amsterdam, 1. aprila. (D kor. urad.) »Times« javljajo iz New Yorka, da je Hoover pripravljen sprejeti kandidacijo za predsedniško mesto pod pogojem, da stranka ne krene niti v reakcionarno, niti v radikalno stran in da se zavzame za mirovno pogodbo.

MEZDNO GIBANJE PRISTANIŠKIH DELAVCEV V LONDONU.

LDU. London, 1. aprila. (DKU.) — Brezlično. Odbor za proučevanje zahtev pristaniških delavcev je pod predsedstvom lorda Shawa privolil v nastopno: Najmanjša dnevna mezda 16 šilingov, 44 delovnih ur na teden. Dovolijo se 4 nadure v tednu, ki se morajo plačati s 150% mezdo. Pristaniški delavci se morajo združiti v strokovno organizacijo.

GLADOVNA STAVKA MADŽARSKIH BOLJŠEVIKOV.

LDU. Dunaj, 1. aprila. (ČTU.) da nočejo uživati hrane. Vrše se pogajanja, da bi se dal tem komunistom v tovariših stavkajo dalje s tem, stom azil v sovjetski Rusiji.

LDU. Dunaj, 1. aprila. (DKU.) Kakor poročajo večerni listi, so v Steinhofu internirani madžarski komunisti snoči končali svojo gladovno stavko in so začeli zopet uživati hrano. Oblasti še niso ničesar ukrenile, kaj se z njimi dalje zgodi. Začasno ostanejo internirani v Steinhofu.

Protestni shod jugoslovenske akademске omladine v Ljubljani.

V četrtak, 1. 4. m. ob 3. popoldne so se vršili v dvorani hotela »Tivoli« velik protestni shod jugoslovenske akademске omladine, na katerem so razni govorniki brez razlike strank ostro kritizirali postopanje sedanje vlade, ki trpi, da naša akademska omladina, ki študira na Dunaju, v Pragi in v Brnu, strada in ne doblja tih domovine sadstvenih podpor, da bi mogla nadaljevati in skopčati svoje študije. Zlasti žalostno so razmere, ki vladajo po nekaterih menzih. Po dolgem razmišljanju so se odločili za oporoceno protesta zbranih strovalcev je bila sprejeta sledeča spomenska, ki je bila poslana centralni vladi v Beogradu:

Ministrski svet v Beogradu je sklenil pred Beščim, da bomo v vseh inozemskih mestih, kjer študira večje število jugoslovenskih študentov, prosvetne stabele, ki bi skrbeli kot državni organi z pomočjo dijaštva za študentske ekonomske institucije. Zahtevamo od sedanje centralne vlade, da ta zahtevki čimprej trdimo. Vlada je dolžna počati se z grozljivim stanjem našega dijaštva v tujini. Sedaj gospodje

ministri postavljajo naše delegate pred vrata, češ, da vlada ni dolžna direktno z njimi obgovati. Protestiramo proti takemu postopanju g. ministra Trifunovića. Ne zahtevamo, da nas ministri v bodoče uprele-majo, zahtevamo pa, da se njihovi uradi kar najintenzivneje brigajo za stanje našega dijaštva in da se čimprej doblja učni vsi, kar bi moglo rešiti naše študente v Pragi, Dunaju, Brnu itd. pred propadom.

Zahtevamo, da se centralna vlada v Beogradu kar najintenzivneje brigajo za stanje našega dijaštva v domovini, na ta način, da obezbe univerzitetne svete v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu in Sebočici, da sodelujejo s posebnimi organi pri študentskih ekonomskih institucijah (podpornih društvih, menzah, domih, bolniških blaginah, športnem savezu itd.). Centralna vlada mora preskrbeti vsa sredstva univerzitetnim svetom, da morejo ti izpolniti dano nalogo. To socialno skrbstvo za študentstvo mora biti vzvišeno nad strankarstvom, neodvisno od osebnih vplivov in stalin, zato zahtevamo, da se uskloni.

Pri ministru prosvete in tiskarne naj vlada osnuje poseben oddelček, ki bo skrbel za pravčasno nabavo živil in za njihov transport, kajti študentske menze ne morejo v sedanjih prehranjalnih krizah, pri pomanjkanju dovolj visokega obratnega kapitala, rešiti same svojih malog.

Nerazumevanje težkega dijaškega položaja so pokazale dosedanje vlade baš s tem, da niso na polje aprovacije dijaških menz še ničesar ukrenile. Protestiramo, da je sedanja vlada odrekla dijaštva s Dunaja, Brna in Prage carine proste izvozne predno je organizirala aprovacijo menz. Velik del dijaštva in to najšromotnejši je moral zapustiti mesta svoja študija in bo izgubil izpite in semestra. Postopanje g. finančnega ministra dr. Jankovića in ravnatelja glavnega carinskega urada g. Kuklića v Beogradu je lahkotnostno in brezbržno uničevanje mladih eksistenc.

Zavračamo naziranje centralne vlade, da velika večina dijaštva na Dunaju, Brnu in Pragi ni prisiljena študirati v teh mestih, n. pr. veterinarski fakultete, visoke trgovske šole itd. sploh ni v domovini, višje semestre tehnike in medicne imamo same v Beogradu, ki so skrajno napojne-ni. Protestiramo proti besedam g. ministra Trifunovića: »Kdor vas je poslal na Dunaj, ta naj se za vas tudi briga.« Pošili nas na podneje pokrajinske vlade ne samo radi podpor poedincev, ampak tudi radi izvanrednih podpor menzam in podpornim društvom in razbija s tem enotnost dijaških ekonomskih institucij. V Pragi n. pr. morajo osnovati Bosanci svojo menzo, če hočejo biti deležni podpor v živilih in novcih od svoje pokrajinske vlade.

Zahtevamo, da deli vse podpore poedincem posebno oddelčenje ministrstva prosvete v Beogradu, da se na ta način štipendije poedincev izenačijo, posebno pa zahtevamo, da ministrstvo prosvete v bodoče ne odklanja prošnji podpornih društev in menz za izredne podpore z izgovorom, da so kompetentne to reševati pokrajinske vlade. Pokrajinske vlade ne razpolagajo z nikakimi izrednimi sredstvi, v menzah se pa hranijo študenti navadno iz vseh pokrajin.

Vse te naše zahteve temelje na našem prepričanju, da mora biti celokupno naše visokošolstvo ena sama enotna državna institucija in dijaški podpirni od države v kolikor se sami ne morejo vzdrževati.

Za vse te zahteve se bomo borili z vsemi sredstvi in odklanjamo vsako odgovornost v nadaljnj borbi.

Sprejete so bile nato še tozadevne resolucije v smislu spomenice ter se je sklenilo odpotati v Beograd stavkujočim visokošolcem na naslov »Pobratimstva« sledeča brzojavka:

Pozdravljamo štrajkujočo akademsko omladino beogradske univerze in se veselimo, da je začela z odločno principielno borbo za rešitev dijaškega vprašanja v smislu principov javne morale, enotnosti države in socialne pravde.

Zborovalci so se po končanem shodu mirno razšli.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 2. aprila 1920.

— **Anketa zaradi draginje.** Ljubljanski konsument nam piše: Predsednik deželne vlade gospod Brejc je sklical anketo na dan 8. aprila in objavil v časopisih dolg dnevni red. Mi konsumente smo vsakomur radi hvaležni, kdor se trudi ublažiti strašno draginjo. Zna na reč je, da je naraščala draginja posebno zadnje štiri tedne naravnost v skokih. Dolžnost je torej gospoda drja. Brejca, da se briga za to vprašanje. Od blaga in potrebščin za življenje jih je precej važnih na dnevnem redu naštetih. Med temi pa pogrešamo prav važno stran, in sicer les. Premog je zelo drag, sto kil menda stane že čez 35 K, pa ga še komaj dobiš. Hvala Bogu, da je bila zima letos dobra. Vsako leto se pa ne smemo predrzno zanašati na božjo milost. Mislim, da je les in pa zlasti drva za nas konsumente in sploh za vse prebivalce, ki niso posestniki gozdov ali lesni verižniki, prav važna stvar. Vprašanje drv, ki prihajajo vedno bolj edino v poštev kot kurivo, je po mojih mislih saj toliko važno, da bi ga bil moral vzeti na dnevni red gospod deželni predsednik. Les je pa tudi sicer zelo važno vprašanje, in sicer za stavbe in za pohištvo. Tega blaga je silno veliko doma, včasih sem bral, da se boje pokvare in gnitja. Kar imamo doma, za tisto bi se morda vendar dalo narediti krščanske cene. Na vsak način bi mislil, da laže kakor za manufakturo, ki pride iz tujega. Zaradi lesa in drv je stvar tudi taka, da je sedaj pravi čas posvetovati se o tem, kar je še časa do pozne jeseni. Glede živila je pa pač malo pozno, ker smo že spomlad in so zaloge žallibog že šle na različne kraje.

— **Dijaške podpore.** Presbiro javlja uradno: Finančni minister objavlja v svoji št. 1 — 11.951 od 1. aprila t. l.: Ministrskemu svetu. V inozemstvu se uči veliko število naših dijakov. Njih številu znaša več tisoč. Deloma so državni štipendisti, drugi del pa se uči od stroških svojih sorodnikov. I eni i drugi se obračajo na našo državo in zahtevajo podporno od finanč. ministrstva, da im menia dinar za tulo valuto po državnem kurzu. Medtem pa je domazno, da je med dijaški mnogo takih, ki imajo slabe uspehe v učenju in ki predavanja zelo slabo ali sploh ne obiskujejo. Ravnotako je med štari

lijonov na leto. To je storila vojna. Vprašanje je, ali bo japonska industrija vzdržala sedaj angleško in nemško konkurenco.

— g. Finančni stiki med Italijo in Čehoslovako. Češka akcijska banka v Pragi je vložila pri italijanskih kreditnih zavodih naslovnice državnega posojila za nekaj milijonov. Italijanski listi poročajo, da se je sprejela vložitev z živo simpatijo in da je to simptom vedno bolj naraščajočega zaupanja v finance čehoslovaške republike.

— g. Južnoameriška izvozna družba je poslala v čehoslovaško republiko neko veliko pošiljavo direktno brez liverpoolskega posredovanja. Angleži se boje, da se produktivne ameriške dežele v trgovini s sredno Evropo ne bodo več posluževale angleškega posredovanja.

— g. Angleška trgovina. Januaria 1920. se je zvišala skupna vrednost angleškega uvoza na 183 milijonov in pol lir šterl. Lani v januarju je znašal uvoz 134 mil., leta 1913. v januarju pa 41. Izvoz se je tudi znatno zvišal in sicer od 52 milijonov lani na 131.344.000 lir šterl. v januarju 1920. Tako raste angleška moč.

— g. Pristanišče v Solunu. Francoske družbe Hersan, Schneider, Creuzot in Batignolles so formirale finančno skupino in podale grški vladi predloge glede izgraditve velikih pristaniških del v Solunu, tako da bi bilo solunsko pristanišče jedno najvažnejših na vzhodu. Družba bi imela seveda posebne privilegije v pristanišču.

— g. Nakup plemenskih bikov. Kmetijsko poverništvo v Ljubljani namerava še to pomlad kupiti od domačih živinorejcev nekaj mladih bikov, ki se bodo na paši vzredili in pozneje kot za rebo godni plemenjaki oddajali za plem. V poštev pridejo bikovi od 6 do 16 mesecev, ki izvirajo od dobrih mlečnih krav in pripadajo kavi v Sloveniji priznani pasmi. Živinorejci, ki imajo take živali za oddajo, naj iste takoj potožijo poverjenstvu za kmetijstvo v Ljubljani. Zgodnje dopisnice ki so n. pr. glasi: »J. J., posestnik v J., hiš. št. ... obcina ... imam ... mesecev starega bika ... pasme, na prodaj.«

— g. Plemenski biki na prodaj. Poverništvo za kmetijstvo prodaja 5 mladih, za rebo godnih plemenskih bikov, njave švicke pasme, po dnevni ceni. Piki se oddajajo le v dolensko živinorejsko ozemlje in le takim živinorejcem.

ki se zavežejo jih rediti na plem. — Kupci naj se prijavijo najmanj od 15. aprila t. l. z dopisnicco na poverništvo za kmetijstvo v Ljubljani, nakar se jim bo sporočil dan skupnega oglasa.

— g. Avstrijsko posojilo na srečje. LDU. Dunaj, 31. marca. Vlada avstrijske republike je razpisala štiriprocenno, davka pristo posojilo na srečje. Po pogojih za nakup teh srečje se vplača polovica kupnine z zakladnimi listinami 4. do 8. nekdanjega avstrijskega vojnega posojila ali pa z listinami prvega in drugega vojnega posojila samega. Kupci, ki nimajo listin vojnega posojila, si lahko nakupijo posojilo po dnevnem kursu.

Izpred sodišča.

Škofjeloški »boljševiki« pred sodiščem.

Pred ljubljanskim deželnim sodiščem se je danes, 31. t. m. ob 10. dopoldne pričela zanimiva kazenska razprava proti devetim »škofjeloškim boljševikom« — devetim mladim škofjeloškim fantom, ki so vprizorili v času od 4. do 7. maja l. l. po Škofji Loki agitacijo tajno in po shodih proti vojaškim pozivom in vojaško službo. Na zahtojni klopi sledi: Janez Bozovičar, »Korilčkov«, čevljar, Janez Bernik, Anton Bernik, France Bernik in Jože Bernik, vsi »Cotelno-vice«, dalje France Štiglic, »Tonkovec«, France Šmid, »Podbukarjevec«, Lovro Rupar, »Škripinovec« in France Miklavčič, »Oglarjevec«.

Obtoženi so pred vsem javne nasilnosti. Pri prvem v vojaško službo maja 19. so omenjeni po škofjeloškem okraju razvili silno agitacijo proti odzivu, zlasti Berniki so sklicevali shode kmetijskih fantov, na katerih so jih hujskali proti državi, vladarju in obliki ustave. To gibanje so podpirali tudi lepaki, ki so pozivali fante na nepokorščino. Zadnji tak »protestni shod« so priredili dne 7. maja 1919. Posebno je hujskal Janez Bernik. Po shodu je vprizorilo okoli 40 fantov demonstracije po Škofji Loki, vplili in razgrajali. Bozovičar, vsi Berniki in Štiglic so vplili: »Doli s Petrom! Doli s Aleksandrom!« — Vplili so: »Živio republika!« »Živeli boljševiki! Lovrenc Rupar je vplil: »Doli s farji! Pojdimo nad nje! Pobijmo jih!« — Obtoženci priznavajo dejanje. Ker so trije obtoženci: Anton Bozovičar in dva Bernika nebežnili na sodišče, razprava preložena.

— Upor velenjskih rudarjev pred sodiščem v Celju. V procesi proti voditeljem velenjskega rudarskega upora dne 7. maja lanskega

leta je okrožno sodišče izreklo po triturni razpravi naslednjo sodbo: Kolovodja Sebastijan Cilenšek je kriv hudodelstva težke telesne poškodbe. Kazni se mu ne odmeri nobene z ozirom na to, da je že zaradi ropa obsojen na 8 let težke ječe, Gregor Weithauser in Anton Fidej — oproščena, zadeva proti Francu Zupančiču se preloži v svrhu zaslišanja priče ing. Kralja. Rudar Martin Hovnikar se obsodi na dva meseca zapora po § 94. srb. kaz. zak. Z ozirom na 4 mesečni preiskovalni zapor se ta kazen smatra za prestano.

Čarovnica pred velikim sodiščem. V veliko sodno dvorano št. 79 ljubljanskega deželnega sodišča je dne 24. t. m. popoldne stopila lahkih nog, z malim črvičkom v naročju, lepa, vitka ciganka Angela Heid, žena ciganske glavarja. Ima lepe manire, cigankaristokratske poteze z lepo lasno frizuro ala Cleo de Mérode. Na vprašanja odgovarja gladko, lepodoneče: »Rojena v Rajšah, živim v Pilberku.« »Stara?« »Bom 24 let stara.« »Ciganka?« »Da.« »Ali ste že kaznovana?« »Enkrat. Zaradi tatvine tukaj — pri vas. Tri mesece.« »Kdaj?« »Ni dolgo tega, ko je ta moj otrok prišel na svet.« — Prvomestnik senatu, svetnik Rekar čita ciganki obtožbo, da je kot »čarovnica« v Radomljah izvalila od Franciške Savinšek znesek 1010 K in da se brezposelna klati po Kranjskem. Dne 29. februarja je prišla lepa ciganka Angela Heidova v Radomlje k nesrečni, lahkoverni kmetici Franciški Savinškovi. Ponudila se ji je, da jo bo odzvedela in ohranila preteče nevarnosti. V brzih valovih doneče zgovornosti se Angela živahno zagovarja: »To je bilo tako! Po pravici povem. Gor! k njej so me klicali. Prosil so me, naj ji srečo povem. Odgovorila sem jim: »Srečo zna samo bog« povedati!« Prvomestnik: »Prerokovali ste pa vendar!« Obtoženka: »Sem vedela. Prosila me je, ker je bila nesrečna. Za denar pa jo nisem ogojufala. Dala mi je sama.« — Prvomestnik: »Kaj je bilo s tistimi jajci?« — Obtoženka veselo, smehljaje: »Z jajci? Jajce sem rabila za »švarckinstlerio«. To pa ni težko. Zavila sem jajce v ruto. Molila je Franca, polila sem zegnano vodo in potem sem ji rekla, da se je prikazal — mrtev.« — Ciganka nadaljuje, kako ji je razkrila nesrečo ter ji svetovala, da mora »mrtevca« pomiriti na Britofu. Šla sem jaz tja.« — Prvomestnik: »S pokopališča ste prinesli eno kost!« — Obtoženka: »Rekla mi je, boste bon dobro plačilo dobili. Idite na Britof!« Rekla sem ji: »Dajte mi tri »štukelce« denarja. Ne sem jih na Britof ta mrtevca. Prinesla mi je ta novi denar.« — Prvomestnik: »Kje pa imate sedaj te »štukelce?« — Obtoženka:

»Sem jih pojedla, gospodi! Z mojimi »čarimi« smo napravili.« — Prvomestnik: »S čim se živite?« — Obtoženka: »Z muziko. Znam peti in igrati na vse instrumente.« — Po veselim, komičnem prizoru vstopi v dvorano priletna žena, kmetica Savinšek Franciška. Njena izpoved je bolj poveča veselost. Savinšek začne govoriti, mladi ciganki pa v naročju matere silno vekati in to celo čas izpovedi. Priča: »K meni je prišla in mi rekla, da mi bo srečo povedala. Začela mi je praviti, kako sam bila nesrečna, kako mi je enkrat hiša pogorela in kako bom se nesrečna. Ukazala mi je priti s jajci. Zavile je v kotenino. Meni reče vtiati »žegnano vodo« in moliti češčno Marijo. Ona je pa križe delala in nekaj mrmrala. Potem sem morala trikrat stopiti na jajce. Prvikrat v imenu očeta, drugikrat v imenu sina in tretjikrat v imenu sv. duha. Potem mi je pogledala na jajce, ki se je strlo.« — Mladi ciganki silno plaka. — »Nesreča bo! Nekaj hudega vam pride! Ustrašila sem se! Rekla mi je: »Tri« — »ha iti na Britof k mrtevemu! Se ni treba nič bati. Tako stoji v »črni bukalah«. Potem mi je rekla, da gre ona na Britof in naj ji dam 1000 K za »mrtevca.« — Dala ji je 2 po 400 K, 2 po 80 K, 5 po 10 K. — Drugi dan je zopet prišla k meni. Dvignila je krilo in rekla: »Potipljite! Vsa mrzla sem. Celo noč sem bila na »Britofu«. Zahtevala je še 100 K, jih nisem dala.« — Zagovornik dr. Tekavčič spominja na »Vodisko Johance« ter poudarja, da ni Angela brezposelna, ker se bavi z muziko in bi bilo umestno, da tukaj dokaže svojo muzikalčno zmožnost. — Angela prekine zagovornika: »Pa tudi Italijanci znajo!« Zagovornik: »Torej tudi — italijanska pevka!« Poudarja omejenost, lahkovernost in neumnost ljudstva. — Ciganka zaključuje: »Ospodje! Moj mož je trpel za Jugoslavijo!« — Sodba: dva meseca ječe zaradi hudodelstva goljufije. — Heidova se s sodnikom elegantno prikloni in poslovi: »Hvala lepa!«

Organizirana družba italijanskih konjskih tihotapev. V Logatec so se pripetile razne italijanske agenture, ki se v bistvu bavijo izključno z obmejnimi kupčijami. Tako obstoja že dolgo agentura »Prioglo & Amprini. Agencija dogonale. Commissioni. Trasporti. Longatico«. Ta agentura se je posebno vrhla na iztihotapljenje konj iz Jugoslavije. (Šel centralnega urada zoper tihotapstvo svetnik Keršovan, je zadnje dneve odkril dobro organizirano družbo teh italijanskih tihotapev. Oče solastnika gorenje tvrdo v Logatcu, Francoske Prioglo, trgovec s konji v San Giorgiu di Nogaro, je prišel dne 31. marca v Ljubljano ter začel nakupovati po okolič konje. Kot tolmač in mešetar je fungiral Miha Zeleznik iz Košana pri Postojni. Prioglo je kupil dva konja. S pomočjo dveh kmetijskih fantov na Vrhniki je srečno

spravil ta par konj v Logatec, kjer jih je prevzela omenjena agentura. Vrhnika se aprilela 2500 kron nagrade. Po zaupnikih je urad dognal, da ima Prioglo dva konja pri »Novem svetu« in »vrt Kode« na Viču, pripravljena za tihotapstvo preko meje. Pravčasno so mu jih zaplenili. Za te štiri konje je Italijan plačal 80.000 kron. Dalje so dognali, da je neki tukajšnji trgovec prodal temu Italijanu belo, plemenito kobilo za 18.000 kron. Dobil je le 4000 kron are. Tudi to kobilo so zaplenili. Dne 30. marca dopoldne je bila ustna obravnava proti Prioglo in njegovemu pomagaču Mihi Zelezniku. Prioglo je bil obsojen na 20.000 kron globo in šest mesecev zapora ter v zaplembo petih konj, Miha Zeleznik kot mešetar pa na 1000 K globo in 4 mesece zapora. Po prestani kazni se Prioglo izžene. Poudarjati moramo, da bo centralni urad zoper tihotapstvo nastopil z vso strogostjo proti onim prodajalcem, ki so prodali konje Italijanu, dobro vedo, da so namenjeni v tihotapstvo svrhu — v Italijo. Poleg te družbe konjskih tihotapev so na Vrhniki odkriti še eno drugo. Zadevo preiskuje okrajno glavarstvo ljubljanske okolice.

Društvene vesti in prireditve.

— Centrala splošne organizacije vojnih invalidov nam sporoča, da je odstopil predsednik Fran Podmenik in ga zastopa do obnove zbora višji nadzornik Joško Starič.

Darila.

Možito tukajšnje finančne straže je nabralo 153 kron mesto venca umrlemu s. Justu Piščancu, sinu glav. carin. revizorja Piščanca. Od te vsote se je izročilo družbi sv. Cirila in Metoda 75 kron. Za uboge srednjeolce iz okupiranega ozemlja (v pisarno za begunce) pa 80 kron.

Poizvedbe.

Prošnja. Dotično žensko, ki je dne 1. aprila 1920 dopoldne vstopila v Gor. Ležah na vlak, ki odhaja ob 8.30 iz Trsta, da mi proti povračilu stroškov naznanj, kje in komu je izročila v St. Petru ji zaupane stvari (kovček ručav, dežnik, gumilov dežni plašč in zavoj s perilom), kjer sem trenutno izstopil in mi je potem vlak odšel proti Logatcu. Naj sporoči na naslov: Milan Sterlekar, oficijal, Mestna hranilnica.

Glavni urednik:
Rasto Pustoslavšek.
Odgovorni urednik:
Božidar Vodeb.

Vina (50 hektar) samo prvostna ima še oddati **Ervin Petrovič, vinogradnik, Celje-Lesce.** 2367

Kupi se polnojarmentik (Vollgatter). Ponudbe z natančnim popisom in ceno na »Impex« Krekov trg 10, Ljubljana. 2023

Kita se zamenja v ljubljanski okolici za posveto ali gostino. Nahaja se deset minut od južnega kolodvora, ima velik vrt in klet. Naslov pove uprav. Slov. Nar. 2424

Zobni tehnik

za Beograd zanesljiv, prvovrsten, se išče za zobno-tehnični atele. Ponudbe Anonsonu biro Dr. Bogojeviča, Beograd, Sremska 9, pod šifro: »Tehničar« 2416

Hlodi in gradbeni les

60—70 m³, ležč ob cesti pri postaji Ruše, se prodaja. Ponudbe z navedbo cene do 7. aprila 1920 na Anončni zavod Drago Beseljak (Podružnica). Maribor, Gregoričeva ulica 6. (Schillerstrasse). Telefon št. 132. 2409

Parna lokomobila.

Parna lokomobila 20 HP, rabljene, na pa še dobro ohranjena, se kupi. Ponudbe na Neumana nasl. Čakovec, Medjimurje. 2444

Zahvala.

Za izraženo sočutje o priliki smrti, za vence in šopke, za mnogobrojno spremstvo na zadnji poti in za izredno ljubezen in prijateljstvo, katero so med dolgotrajno, težko boleznijo izkazali prijatelji in znanci našemu ljubljensmu, nepozabnemu soprogu in očetu, gospodu

Anton Schwaigerju

zobotehniku,

izrekamo tem potom vsem najprizirnejšo zahvalo.

Zahajota rodbina Schwaiger.

Obvestilo.

Ker mi je glavarstvo v Celju zaplenilo vagon volov, namenjenih za vojaštvo in civilni konsum, naznanjam si občinstvu, da ostane moja mesnica začasno zaprta. Z odličnim spoštovanjem

Ivan Košenina, mesar
Ljubljana, Sv. Jakoba nabrežje št. 41.

Lesnina in tisk »Narodna tiskarna«

Oskrbnik za opekarno blizu Ljubljane se takoj sprejme. Penzionisti imajo prednost. Ponudbe na stavbeno podjetje **G. Tomanec, Ljubljana.** 2363

Dve gospodični večji stropesija, stenskih del, iščeta primerne službe, najraje v Ljubljani. Naslov pove uprav. Slov. Naroda. 2443

Semena za vrt kakor petršilj, solatna pesa, majaron, cvetlice v najlepši izbiri na debelo in drobno priporoča **Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ul. 12.** 2364

Deklica večša slovenskega in nemškega, ga jezika, se išče k triletnemu otroku na deželo. Naslov pove upravništvo Slov. Naroda. 2423

Čebulček, grahora in grah se dobi najceneje in najbolje v trgovini s semeni **Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ul. 12.** 2131

Kupim večjo množino steklenic za sodavico (sifon)

in kompletno garnituro za izdelovanje sodavice in pokalic ter bencinov motor za pogon 2 Hp. Ponudbe na uprav. Slov. Naroda pad »Steklenice za sodavico/2373«.

lesni strokovnjak

eventuelno čvrst upokojen gozdni inženir za nakup lesa. Ponudbe pod: Trboveljska premožekopna družba oddetec za les. Ljubljana, Kaničeva ul. 13. 2430

Trgovina in delavnica

za mehaniko in ključavničarstvo z vsem novim orodjem kakor: 24 koles, novih in rabljenih, gumi v ploščah in ceveh in drugi deli, potem igralni avtomat z dvema valjcema se prodaja. Naslov pove Anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5. 2440

VABILO

III. rednemu občnemu zboru Slovenske eskomptne banke v Ljubljani

ki se vrši

dne 17. aprila 1920 ob 3. uri popoldne v sejni dvorani Ljudske posojilnice v Ljubljani

S SLEDEČIM DNEVNIM REDOM:

- 1.) Poročilo upravnega sveta o poslovnem letu 1919.
- 2.) Poročilo nadzornega odbora o računskem zaključku ter podelitev absolutorija.
- 3.) Zaključek o čistem dobičku.
- 4.) Volitev članov upravnega sveta.
- 5.) Volitev nadzornega odbora.
- 6.) Predlog upravnega sveta na spremembo pravil in zvišanje delniškega kapitala od K 10.000.000— na K 30.000.000—.
- 7.) Slučajnosti.

Ljubljana, 1. aprila 1920.

Upravni svet.

OPOMBA: V smislu § 13 bančnih pravil se smejo udeležiti občnega zbora oni delničarji, ki so položili pri tej banki v Ljubljani 8 dni pred zborovanjem vsaj 10 delnic. 2457

Pozor!

Proda se mlin na veliki reki na Dolu v Sloveniji. Z velikansko vodo silo. Z visokimi trgovin. Leži tik ob žel. progi 15 min. od velike žel. postaje. Pripravno kakor nalašč za gradbo elektr. centrale, tovarno i. t. d. Materijal: kamna in pešč na mestu v neposredni bližini. Interesovanec naj se obrne na uprav. Slov. Naroda. 2375

Zajamčeno pristno spodnještajersko vino

belo in rdeče, letnik 1919, mudi na vagone po ceni od K 14— naprej M. Missla, Gabernik, Poljčana.

Za korektni del odgovoren Valentin Kaplaga

Priloge (Zuschneider) želi mesta za takoj ali pozneje. Ponudbe na uprav. Slov. Naroda pod »Priloge/2441«.

Enajstna posoda »Astria« po želji in možnosti sortirana, je dobili pri M. J. Novaku, Maribor, Čopova ul. 53. 2317

Koruzo

dobro in defektno priporočila turška

Gjorgje Grujić

Beograd Miletića ul. 15.

O. Bračko, Ljubljana, Dunsajka cesta št. 12.

Novi tečaji za slovensko stenografijo, nemško stenografijo, strojepisje, slovensko korespondenco, nemško korespondenco, računstvo, slovensko knjigovodstvo, nemško knjigovodstvo, slovensko začetnike, hrvaščino, nemščino za začetnike, lepopisje in cirilico

se začnejo dne 3. majnika 1920.

Zasebni učni zavod Legat v Mariboru,
Vetrinjska ulica 17, I. nadst. Obširni prospekt brezplačno, telefon št. 34 VIII.

Čisto svinjsko mast

samo na debelo po najnižjih dnevnih cenah dobavlja I. Slavonska tvornica suhomesnate robe i masti

J. Gigović, Nova Gradiška, Slavonija.

Oznanilo.

Vsed prisilnega izгона iz svojih dosedanih skladišč in prostorov na Slovenski cesti št. 2, v katerih sem celih 36 let vodil svojo veletrgovino, obvešam svoje cenjene trgovske prijatelje, da se rogle nahajajo moje pisarne in skladišča kakor tudi prostori »Jadrana« družbe s o. z. v mojih lastnih poslopih: Dunsajka csa. št. 9.

Avugst Tomazič
(v. A. Hartmann nasl.)